DOI https://doi.org/10.56177/revart.1.50.2026.art.11

CONSIDERAȚII STILISTICE ȘI INTERPRETATIVE ÎN *ALBUM FRANÇAIS* DE GIOACHINO ROSSINI. PREZENTAREA UNUI VOLUM ÎN CURS DE PUBLICARE

STYLISTIC AND INTERPRETATIVE CONSIDERATIONS REGARDING GIOACHINO ROSSINI'S *ALBUM FRANÇAIS*: PRESENTATION OF A FORTHCOMING VOLUME

Cosmina STITZL

Universitatea „Aurel Vlaicu" din Arad
cosmina.stitzl@uav.ro
ORCID ID: 0009-0003-2031-0196

Abstract: *This article offers a preliminary overview of the volume Considerații stilistice și interpretative în Album français de G. Rossini (Stylistic and Interpretative Considerations regarding G. Rossini's Album français), authored by Veronica-Laura Demenescu and Cosmina Silvia Stitzl—a work currently in the pre-publication stage. The research focuses on the vocal-chamber repertoire contained in Album français, part of the extensive Péchés de vieillesse corpus, which represents a key body of work from Gioachino Rossini's final compositional period. The volume aims to move beyond a purely analytical perspective on the scores by correlating musicological inquiry with aspects of performance practice, vocal technique, the text-music relationship, French pronunciation and prosody, and the interplay between the voice and instrumental accompaniment. Individual study of the pieces highlights the diversity of compositional and expressive styles Rossini brought together under the title Album français, while also revealing stylistic constants that allow the cycle to be understood as a coherent expression of his late aesthetic. The article outlines the research premises, methodology, and anticipated key findings, emphasizing the volume's relevance to musicological research, performance practice, and vocal pedagogy alike.*

Keywords: *Gioachino Rossini; Album français; Péchés de vieillesse; vocal chamber music; vocal performance; style; French prosody;;*

Introducere

În ansamblul creaţiei lui Gioachino Rossini, perioada târzie continuă să reprezinte un teritoriu care modifică în mod semnificativ imaginea consacrată a compozitorului de operă. După îndepărtarea de creaţia scenică, Rossini îşi orientează interesul către un spaţiu componistic mult mai intim, asociat salonului parizian şi destinat unui public restrâns, în interiorul căruia experimentează formule de expresie diferite de convenţiile care îi marcaseră creaţia lirică. *Péchés de vieillesse*, corpus elaborat în principal în ultima perioadă a vieţii sale, documentează această etapă printr-o diversitate remarcabilă de genuri, formule instrumentale şi vocale, tipologii poetice şi modalităţi de raportare la tradiţie. Materialul volumului evidenţiază faptul că Rossini îşi organizează creaţiile târzii în albume, iar *Album français* şi *Album Alla Podrida ou Macédoine* reunesc lucrări de muzică vocală de cameră caracterizate printr-o considerabilă varietate a genurilor şi a instrumentaţiei.

În acest context a fost conceput volumul *Consideraţii stilistice şi interpretative în Album français de G. Rossini*, realizat împreună cu prof. univ. dr. habil. Veronica-Laura Demenescu. Cercetarea porneşte de la necesitatea reconsiderării acestui repertoriu nu numai prin instrumentele analizei muzicologice, ci şi din perspectiva concretă a interpretului. Această opţiune metodologică este justificată chiar de natura partiturilor: formele sunt flexibile şi dependente de conţinutul poetic, acompaniamentul pianistic depăşeşte constant condiţia unui suport armonic, iar scriitura vocală este inseparabilă de accentul lingvistic, de prozodia franceză şi de particularităţile declamaţiei.

Scopul fundamental al volumului constă, prin urmare, în identificarea şi sistematizarea particularităţilor stilistice şi interpretative ale lucrărilor reunite în *Album français* şi în transformarea rezultatelor analizei într-un instrument aplicabil practicii muzicale. Cercetarea urmăreşte modul în care forma, melodia, armonia, ritmul, textura, raportul voce–pian, semantica textului şi construcţia dramaturgică determină soluţii interpretative distincte. În egală măsură, studiul investighează maniera în care tehnica belcantistică italiană este reconfigurată în contact cu limba şi sensibilitatea franceză, generând un tip de discurs vocal în care virtuozitatea nu mai constituie întotdeauna o finalitate în sine, ci este subordonată caracterului, textului şi expresivităţii camerale.

Demersul este cu atât mai necesar cu cât *Album français* nu poate fi redus la o succesiune de miniaturi independente. Diversitatea pieselor – de la caracterul ceremonial al *Toast pour le nouvel an* la dimensiunea monodramatică din *Roméo*, de la ironia teatrală a *La Grande Coquette* la tipologiile lirice, narative, comice sau contemplative ale celorlalte lucrări – configurează un univers în care Rossini își reexaminează propriul limbaj componistic. În acest univers coexistă ironia, introspecția, jocul teatral, lirismul, parodia și rafinamentul salonului, iar tocmai această pluralitate impune interpretului o mobilitate stilistică neobișnuită.

Metodele cercetării

Metodologia volumului este construită pe principiul complementarității dintre cercetarea muzicologică și cercetarea interpretativă. Primul nivel îl constituie contextualizarea istorică și documentară a repertoriului, prin investigarea perioadei pariziene a lui Rossini, a mediului cultural în care au fost concepute și interpretate lucrările, a relației compozitorului cu poeții și colaboratorii săi, precum și a problematicii surselor și a circulației manuscriselor. Această dimensiune este necesară pentru înțelegerea funcției inițiale a repertoriului: muzică destinată în mare măsură salonului, aflată la intersecția dintre act artistic, sociabilitate culturală și experiment componistic.

Un al doilea nivel metodologic este reprezentat de analiza structurală și stilistică a partiturilor, realizată individual pentru lucrările investigate. Sunt urmărite organizarea formală, construcția melodică, particularitățile armonice, raporturile tonale, ritmul, textura, dinamica, agogica, ambitusul și registrele vocale, precum și funcțiile acompaniamentului. Analiza nu izolează acești parametri, ci urmărește convergența lor în realizarea caracterului fiecărei lucrări. Materialul relevă, de pildă, că formele libere și flexibile, alternanța secțiunilor contrastante și dialogul voce–pian constituie elemente recurente ale ciclului.

O direcție metodologică distinctă privește relația dintre text și muzică. Limba franceză devine un factor structural al compoziției, întrucât accentul muzical urmărește frecvent accentul lingvistic, iar declamația se apropie în anumite momente de un recitativ liric stilizat. În consecință, analiza prozodiei, a accentelor semantice, a articulării consoanelor și a raportului dintre rostire și cânt este integrată cercetării muzicale propriu-zise. Dicția nu este tratată ca element exterior partiturii, aplicat ulterior în

procesul interpretativ, ci ca unul dintre factorii care condiționează realizarea sensului muzical.

Cel de-al patrulea palier îl constituie analiza tehnico-vocală și interpretativă. Pentru fiecare tipologie vocală sunt identificate dificultățile de emisie, respirație, registru, omogenitate timbrală, articulare, dinamică și frazare. În cazul lucrărilor de ansamblu, analiza se extinde asupra omogenității vocale, sincronizării, echilibrului registrelor și construcției planurilor sonore. Astfel, în *Toast pour le nouvel an*, dificultatea nu este definită prioritar de virtuozitatea ornamentală individuală, ci de precizia și coerența ansamblului, controlul dinamic, omogenitatea timbrală și unitatea dicției.

Metodologia include, în sfârșit, o componentă aplicativ-pedagogică, prin formularea unor strategii de studiu rezultate din analiza partiturii. Un asemenea traseu presupune, după caz, declamarea textului independent de muzică, identificarea accentelor prozodice și semantice, studiul separat al liniei vocale, integrarea progresivă a frazării și a dinamicii și, ulterior, lucrul în relație cu acompaniamentul. Această succesiune este explicit susținută de analiza repertoriului, în care înțelegerea raportului text–muzică precedă integrarea completă a liniei vocale și a acompaniamentului.

Rezultate așteptate și contribuția volumului

Principalul rezultat preconizat al cercetării constă în configurarea unei perspective unitare asupra *Album français*, capabilă să explice diversitatea pieselor printr-un sistem de constante ale stilului rossinian târziu. Una dintre acestea este tensiunea dintre simplitatea aparentă a materialului melodic și complexitatea mecanismelor armonice, formale și expresive. O alta este relația dintre cantabilitatea de origine italiană și exigențele declamației franceze. La acestea se adaugă ironia, ambiguitatea, economia mijloacelor și transferarea unei părți importante a semnificației muzicale către raportul dintre voce, cuvânt și pian.

Un rezultat important privește redefinirea conceptului de virtuozitate în acest repertoriu. Analizele cuprinse în volum indică faptul că dificultatea interpretativă nu poate fi evaluată exclusiv prin criteriile virtuozității belcanto-ului tradițional. În unele lucrări, virtuozitatea devine una a ansamblului; în altele, una a flexibilității expresive, a controlului timbral, a mobilității dintre declamație și cantabilitate ori a capacității interpretului de a construi un personaj fără a transfera asupra miniaturii

camerale mecanismele dramatice ale scenei de operă. În *La Grande Coquette*, de exemplu, complexitatea este plasată explicit la intersecţia dintre control tehnic, înţelegere stilistică şi construcţie teatrală, presupunând gestionarea rapidă a registrelor expresive şi a ambiguităţii personajului.

Volumul urmăreşte totodată să argumenteze necesitatea unei estetici interpretative specifice pentru acest repertoriu. Transferarea mecanică a convenţiilor operei rossiniene asupra muzicii de salon riscă să supradimensioneze discursul. Analiza indică necesitatea unui control atent al vibrato-ului, a dinamicii şi a proiecţiei, precum şi evitarea dramatizării excesive. În locul acesteia se impun claritatea textului, precizia prozodică, mobilitatea culorilor vocale şi integrarea ironiei într-un discurs elegant şi controlat.

Din perspectivă pedagogică, rezultatul aşteptat este constituirea unui corpus de recomandări care să poată fi utilizat în pregătirea interpreţilor. Aceste recomandări nu sunt formulate abstract, ci sunt deduse din configuraţia concretă a fiecărei partituri. Studiul poate deveni astfel util cântăreţilor, profesorilor de canto, pianiştilor acompaniatori, dirijorilor şi cercetătorilor interesaţi de repertoriul rossinian, oferind o punte între analiza muzicologică şi decizia interpretativă.

O contribuţie distinctă a volumului este acordarea unei atenţii sistematice dicţiei şi prozodiei franceze ca elemente ale interpretării muzicale. Claritatea pronunţiei nu are numai funcţia de a face inteligibil textul, ci participă la realizarea ritmului, frazei, caracterului şi ironiei. În repertoriul analizat, textul poate deveni chiar principalul purtător al dimensiunii teatrale, ceea ce face ca plasarea accentelor în funcţie de semnificaţia semantică să fie la fel de importantă precum respectarea configuraţiei muzicale.

Concluzii

Volumul *Consideraţii stilistice şi interpretative în Album français de G. Rossini* îşi propune să readucă în atenţia cercetării şi a practicii muzicale un repertoriu care permite reconsiderarea imaginii lui Gioachino Rossini dincolo de limitele consacrate ale creaţiei sale operistice. *Album français* dezvăluie un compozitor preocupat de miniatură, de forţa expresivă a detaliului, de subtilitatea relaţiei dintre cuvânt şi sunet şi de posibilitatea transferării teatralităţii într-un spaţiu cameral în care sugestia poate deveni mai importantă decât afirmarea directă.

Analiza întreprinsă confirmă faptul că unitatea ciclului nu trebuie căutată într-o omogenitate formală sau expresivă. Dimpotrivă, identitatea sa rezultă din capacitatea lui Rossini de a integra diversitatea într-un limbaj recognoscibil. Formele flexibile, rafinamentul armonic disimulat sub aparența simplității, rolul structural al pianului, sensibilitatea față de limba franceză, alternanța dintre cantabilitate și declamație, ironia și permanenta negociere dintre tradiția italiană și mediul cultural francez constituie coordonate esențiale ale acestui limbaj.

Din perspectiva interpretului, cercetarea conduce către o concluzie esențială: *Album français* solicită o reconsiderare a raportului dintre tehnică și expresie. Performanța vocală nu poate fi construită exclusiv pe criteriile proiecției, virtuozității sau efectului scenic, ci pe precizie, flexibilitate, inteligența textului și capacitatea de diferențiere stilistică. Idealul interpretativ se situează la întâlnirea dintre calitatea emisiei și cantabilitatea tradiției italiene, pe de o parte, și claritatea dicției, măsura și rafinamentul expresiei franceze, pe de altă parte. Această sinteză este formulată explicit și în analiza piesei *Roméo*, unde componenta franceză reclamă o estetică a subtilității și a controlului.

Prin asocierea analizei muzicologice cu experiența interpretativă și cu formularea unor soluții tehnice și pedagogice, volumul semnat de **Veronica-Laura Demenescu și Cosmina Silvia Stitzl** urmărește să ofere nu numai o contribuție la cercetarea creației rossiniene târzii, ci și un instrument de lucru pentru readucerea acestui repertoriu în practica muzicală contemporană. În această perspectivă, publicarea sa poate contribui la reconsiderarea *Album français* ca repertoriu cu identitate proprie și ca document relevant pentru înțelegerea ultimei etape creatoare rossiniene, în care ironia, introspecția și rafinamentul stilistic coexistă într-un echilibru de o remarcabilă subtilitate.

Mulțumiri

Adresăm calde mulțumiri G.u.I. Leifheit Stiftung Nassau pentru finanțarea integrală a proiectului de cercetare *Kammermusik im Gesangsuniversum G. Rossini*, în cadrul căruia a fost realizat prezentul demers, precum și dr. Reto Müller, președintele *Deutsche Rossini Gesellschaft*, pentru sprijinul științific și expertiza oferită, domnului Ion Alexandru Ardereanu pentru îngrijirea redacțională a volumului și doamnei

Alina Nicoleta Pădurean pentru realizarea traducerilor în limbile germană şi engleză.

Bibliografie / References

CAGLI, Bruno; Ragni, Sergio (eds.), *Gioachino Rossini. Lettere e documenti,* Pesaro, Fondazione Rossini, 1992;
DALMONTE, Rossana (ed.), Gioachino Rossini, *Album français, Morceaux réservés, Edizione critica delle opere di Gioachino Rossini, Sezione VII*: *Péchés de vieillesse, vol. 2*, Pesaro, Fondazione Rossini, 1989;
GOSSETT, Philip, *„Compositional Methods",* în Emanuele Senici (ed.), The Cambridge Companion to Rossini, Cambridge, Cambridge University Press, 2004, pp. 68–84;
OSBORNE, Richard, *„Off the Stage",* în Emanuele Senici (ed.), The Cambridge Companion to Rossini, Cambridge, Cambridge University Press, 2004, pp. 124–138;
Osborne, Richard, *Rossini: His Life and Works*, 2nd ed., Oxford–New York, Oxford University Press, 2007;
SENICI, Emanuele (ed.), *The Cambridge Companion to Rossini,* Cambridge, Cambridge University Press, 2004;
WALTON, Benjamin, *„Rossini and France",* în Emanuele Senici (ed.), The Cambridge Companion to Rossini, Cambridge, Cambridge University Press, 2004, pp. 25–36.